



Saavutettava julkaiseminen

Millaisia ovat esteettömät e-kirjat

Saavutettavuusseminaari 20.9.2022, Kansalliskirjasto
Kirsi Yläne, saavutettavuusasiantuntija, Celia

Saavutettavuus

- Kaikenlaisten ihmisten on helppo lähestyä tuotetta tai palvelua
- Mahdollisuus osallistua ja kokea elämyksiä ihmisten erilaisista ominaisuuksista riippumatta
- Palvelu on toimiva myös niiden ihmisten kannalta, joilla on toimintarajoitteita tai jotka käyttävät apuvälineitä
- Yhdenvertaisuuden edistämistä
- saatavuus \neq saavutettavuus
- *accessibility, tillgänglighet*
- esteettömyys

Lukeminen eri aistikanavien kautta



Näkö



Kuulo



Tuntoaisti

Saavutettavuuteen kuuluu

- Mahdollisuus mukauttaa sisältöä omien tarpeiden mukaan
 - E-kirjan fonttityyppiä ja -kokoja voi muuttaa lukuohjelmassa
 - E-kirjan värejä voi muuttaa ilman, että teksti katoaa mustaan taustaan
- Vaihtoehtoiset sisällön esitystavat
 - Kuville on tekstivastineet eli kuvat on selostettu tekstinä
- Ymmärrettävyys
 - E-kirjassa on looginen rakenne ja se on toteutettu semanttisen merkkauksen avulla.
- Helppo käytettävyys
 - Liikkuminen kirjassa on helppoa
 - Taulukot ovat aitoja taulukoita, niihin voi tehdä hakuja

Lainsäädännön vaatimukset

- Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta
- Taustalla saavutettavuus- ja esteettömyysdirektiivit
- WCAG:n periaatteet havaittavuus, hallittavuus, ymmärrettävyys ja toimintavarmuus
- Vaatimusten noudattamiseen vaikuttavat
 - Asenteet: Yhdenvertaisuus on tärkeää vs. Meidän aineistot ovat vain asiantuntijoille
 - Väärät käsitykset: vain näkövammaisia varten
 - Osaamisen ja kokemuksen taso
 - Käytössä olevat työkalut

Saavutettavuudesta on hyötyä kaikille

- Millaista on digitaalinen lukeminen? Miten se eroaa painetun kirjan lukemista?
- E-kirjan ei pitäisi olla vain printtiversiön sivutuote.
- Saavutettavuusvaatimukset ovat hyvä keino parantaa laatua!
 - Käytettävyys paranee: navigointi kirjassa, haut koko sisältöön, tekstistä puheeksi -synteesin hyödyntämismahdollisuus, ulkonäön muokkaus
 - Muunnettavuus toiseen formaattiin ja eri kanaviin
 - Metadatan koskevat vaatimukset sisältävät tiedon, millainen kirja on. (Ei tarvitse jälkikäteen ihmetellä, mitä on tehty, vaan voi katsoa tiedot metadatatista.)

Mikä formaatti on paras?

- Lainsäädäntöön ei tule selkeää vaatimusta tuottaa e-kirjoja tietyssä formaatissa. Lain perusteluissa mainitaan EPUB 3.
- Tällä hetkellä paras saavutettava formaatti on EPUB 3.
 - [EPUB 3.3 \(W3C Candidate Recommendation Draft\)](#)
 - [EPUB Reading Systems 3.3](#)
 - [EPUB Accessibility 1.1](#)
- PDF-kirjojen saavutettavuuden varmistaminen on työläämpää
 - [Why PDF/UA](#), PDF/UA Foundation
 - ISO Standard 14289: PDF for Universal Access

Miten eteenpäin

- Oman julkaisuprosessin tarkastelu: Miten saavutettavuus otetaan huomioon jo alusta alkaen? Kuka tekee, mitä ja missä vaiheessa?
 - Ei enää printti edellä!
- Oman osaamisen kasvattaminen
- Alihankkijoiden taitojen selvittäminen / kouluttaminen
- Kannattaa aloittaa rakenteeltaan yksinkertaisista teoksista

- Julkaisekaikille.fi-sivusto on avattu. Ohjesivusto kaikille saavutettavasta julkaisemisesta kiinnostuneille.
- Palautetta sivustosta: saavutettavuus@celia.fi

Kiitos!

saavutettavuus@celia.fi

